

Lasten ja nuorten Perhehoito

Kuva Helsingin kaupungin aineistopankki • Ulkoasu Meri-Jähi • Kirjapaino Spin Press 2015

Sosiaali- ja terveysviraston perhehoito on perhehoitajien tukena lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

Yhteys omiin vanhempiin

Perhehoitoon kuuluu olennaisena osana, että lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden välistä suhdetta ei katkaista. Lapselle tehdään asiakassuunnitelma, johon kirjataan, miten ja missä laajuudessa lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpito toteutetaan. Suunnitelma tarkistetaan vuosittain.

Huostaanotetun lapsen suhteet molempiin vanhempiin pyritään perhehoidon aikana turvaamaan niin hyvin ja niin myönteisinä kuin se on mahdollista ja lapsen edun mukaista.

Perhehoidon aikana lapsella on oikeus tavata vanhempiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä ja pitää heihin yhteyttä. Käytännössä yhteydenpito tarkoittaa sitä, että lapsen vanhemmat ja muut läheiset henkilöt vierailevat perhekodissa ja/tai lapsi vierailee vanhempiensa ja muiden läheisten henkilöiden luona yhteisesti sovittavalla tavalla. Yhteyttä voidaan lisäksi pitää puhelinsoitoin ja kirjeitse.

Lapsen perhesijoituksen kesto

Lapsen sijoituspäätös tehdään aina toistaiseksi ja lapsen sijaishuollon tarvetta arvioidaan asiakassuunnitelmaneuvoittelussa vähintään vuosittain. Lapsen sijoitusaika sijaisperheessä määräytyy lapsen ja hänen biologisen perheensä tilanteen mukaan.

Perhehoidossa olevan lapsen vanhemmat voivat hakea huostaanoton purkua, kun heidän elämäntilanteensa on muuttunut siten, että huostaanoton perusteet ovat poistuneet. Huostaanoton purkamista arvioidaan lapsen parasta silmällä pitäen. Jos sijaishuollon tarvetta ei enää ole, kotiutus tapahtuu kaikkien osapuolten kanssa yhdessä suunnitellen.

Lapsen perhehoitoon sijoittanut kunta on velvollinen tarvittaessa huolehtimaan sijoittamastaan lapsesta 18 ikävuoteen saakka. Nuoren täytettyä 18 vuotta voidaan perhekodin ja sijoitetun nuoren tukemista jatkaa jälkihuoltana. Nuori itse osallistuu jälkihuollon sisällön suunnitteluun, jota on mm. ammatillinen koulutus ja työelämään ja itsenäiseen asumiseen siirtyminen. Jälkihuolto päättyy viimeistään nuoren täytettyä 21 vuotta.

On toivottavaa, että yhteydenpito nuoren ja perhekodin välillä voi jatkua sosiaali- ja terveysviraston tarjoaman tuen jälkeenkin.

Yhteistyö ja koulutus

Helsingin sosiaali- ja terveysviraston perhehoito on perhehoitajien tukena lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Perhehoidon sosiaalityöntekijä pitää koko sijoituksen ajan yhteyttä sijoitettuun lapseen ja sijaisperheeseen. Hänen kanssaan voi keskustella kaikista lapsen asioista. Yhdessä voidaan neuvotella mm. erilaisten tukipalvelujen käytöstä sekä yhteistyöstä päivähoito-, koulu-, terveys- ja muiden viranomaisten kanssa.

Perhehoito järjestää perhehoitajilleen valmennus- ja koulutustilaisuuksia. Koulutuksessa käsitellään lasten perhehoitoon liittyviä kysymyksiä, ja samalla perhehoitajille tarjoutuu mahdollisuus vaihtaa kokemuksia muiden perhehoitajien kanssa.

Vaitiolovelvollisuus

Sijaisperheelle annetut tiedot lapsesta, lapsen taustasta, vanhemmista ja aikaisemmista kokemuksista ovat siinä määrin luottamuksellisia, että ne jäävät vain sosiaali- ja terveysviraston ja sijaisperheen välisiksi, niin sijoitusvaiheessa kuin tulevaisuudessakin. Vaitiolovelvollisuus koskee siis myös sijaisperhettä. Viranomaisten osalta vaitiolovelvollisuus tarkoittaa lisäksi, että nämä eivät saa välittää eteenpäin myöskään perhekotia koskevia tietoja.

Toimeksiantosopimus

Perhehoitajan kanssa tehdään lapsikohtainen toimeksiantosopimus, johon kirjataan sopija-osapuolten oikeudet ja velvollisuudet.

Korvaukset

Perhehoitoon sijoitetun lapsen tai nuoren hoidosta maksetaan lapsen hoitajalle sekä hoitopalkkiota että kulujen korvausta, joka määräytyy lapsen iän mukaan. Kulukorvaus on tarkoitettu kattamaan lapsesta aiheutuvat kustannukset ja se sisältää lapselle maksettavan lakisääteisen käyttövaran.

Kulukorvauksen lisäksi perhehoitaja saa lapsilisän ja perhehoidon alkaessa tarvittaessa ns. käynnistämiskorvauksen. Hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat verotettavaa tuloa, mutta perhehoitaja voi hakea verovähennyksen kulukorvausta vastaavasta määrästä.

Lasten ja nuorten perhehoito

Kaikilla lapsilla pitäisi olla mahdollisuus tasapainoiseen kasvuun ja terveeseen kehitykseen. Monelta lapselta kuitenkin puuttuvat tällaisen kasvun ja kehityksen edellytykset, turvalliset aikuiset ja turvallinen koti.

Kaikki vanhemmat eivät syystä tai toisesta jaksa tai kykene huolehtimaan lastensa välttämättömistä tarpeista. Tällöin kunnan sosiaaliviranomaiset järjestävät lapselle hoidon ja kasvatuksen oman kodin ulkopuolella. Sijaishuoltoon voidaan sijoittaa vain sosiaali- ja terveyslautakunnan huostaanottama lapsi.

Sijaishuolto voi olla tilapäistä, tietyn ajanjakson kestävää tai jatkuvaa hoitoa. Sijaishuoltoa voidaan antaa lastenkodeissa tai perhehoitona yksityisperheissä. Sijaishuollon muoto määräytyy lapsen tarpeiden ja edun mukaan. Päämääränä on hyvä hoito ja kasvatusta sekä pysyvien ja turvallisten ihmissuhteiden luominen.

Vaikka lastenkoti on usein hyvä ratkaisu, moni lapsi on eniten vailla sellaista yksilöllistä huolenpitoa, jota perhe ja koti voivat antaa. Helsingin sosiaali- ja terveysviraston sijoittamana on eri puolilla Suomea noin 700 lasta. Vuosittain noin 100 helsinkiläistä lasta ja nuorta tarvitsee itselleen perhekodin.

Hyvä koti

Sijaisperheeksi sopii perhe, jossa perheenjäsenten oma elämä ja ihmissuhteet ovat kunnossa. Tärkeintä on, että perhehoitajat pitävät lapsista ja ovat kiinnostuneita hoito- ja kasvatustyöstä. Kodissa tulee olla myös tilaa ja aikaa lapselle, hänen tarpeilleen ja vaatimuksilleen.

Perhehoitoa tarvitsevat lapset

Perhehoitoon sijoitetaan kaiken ikäisiä lapsia. Etenkin koulu- ja murrosikäisille lapsille tarvitaan jatkuvasti sijaisperheitä. Tämän ikäisillä lapsilla saattaa aikaisemmasta elämäkokemuksesta johtuen olla erilaisia vaikeuksia muun muassa koulunkäynnissä ja ihmissuhteissa. Turvallisissa olosuhteissa ja läheisten ihmisten parissa heitä voidaan kuitenkin auttaa ja tukea.

Sijaisperheen tarpeessa on myös lapsia, joilla on jokin sairaus tai vamma. Sikiövaiheessa alkoholille tai muille päihteille altistuneilla lapsilla on kehitysviivästymiä sekä erityisen hoidon ja tuen tarvetta. Koska lasten allergiat ovat yleistyneet, tarvitaan myös perhekoteja, joissa ei ole kotieläimiä.

Sisarukset pyritään sijoittamaan samaan perheeseen, joten tarvitaan perhekoteja, jotka ovat valmiita ottamaan hoitoonsa useamman lapsen samanaikaisesti.

Mitä perheeltä odotetaan

Sijaisperheeksi sopii perhe, jossa perheenjäsenten oma elämä ja ihmissuhteet ovat kunnossa. Tärkeätä on, että perhehoitajat pitävät lapsista ja ovat kiinnostuneita hoito- ja kasvatustyöstä. Kodissa tulee olla tilaa ja aikaa vieraalle lapselle hänen tarpeineen ja vaatimuksineen.

Sijoitettavan lapsen ja hänen tulevien perhehoitajiensa ikäeron tulisi olla mahdollisimman luonnollinen; ikäero ei saa olla liian suuri, mutta ei myöskään liian pieni. Yleensä pyritään siihen, että perhehoitoon tuleva lapsi saisi perheen nuorimman lapsen aseman. Vanhempien lasten perhesijoituksissa voidaan tästä periaatteesta joustaa.

Sijaisvanhempien tulee olla terveitä ja heillä tulee olla riittävästi voimia huolehtia lapsesta ja toimia lapsen hoitajina niin kauan kuin lapsi heitä tarvitsee.

Valmennus- ja arviointivaihe

Sijaisperheeksi hakeutuvat perheet arvioidaan ja valmennetaan tulevaan tehtäväänsä. Perhehoitoon tulevat lapset ovat useimmiten kokeneet turvattomuutta ja laiminlyöntiä, joten haluamme varmistua siitä, että perhehoitajilla on riittävästi valmiuksia kohdata lapsen tarpeet. Arviointi- ja valmennusvaihe kestää useamman kuukauden riippuen perheen tilanteesta. Perhe ohjataan joko ryhmämuotoiselle PRIDE-valmennuskurssille tai sosiaalityöntekijät tekevät perhekohtaisen valmennuksen.

Tutustumisvaihe

Sijaisperheeksi soveltuva perhe saattaa joutua odottamaan lasta pidempäänkin. Perhehoitoon sijoitettavat lapset odottavat perheen löytymistä vastaanottokodeissa tai kriisiperheessä. Perhehoidosta otetaan sijaisperheeseen yhteyttä, kun katsomme kodin soveltuvan jollekin perhehoitoa odottavalle lapselle. Sijoittajasosiaalityöntekijät keskustelevat ensin perheen kanssa sijoitettavan lapsen tilanteesta. Kun päätös lapsen sijoittamisesta perheeseen on tehty, perhe voi tulla tutustumaan lapseen.

Tutustumisvaiheen pituus vaihtelee lapsen tarpeiden mukaan. Kyseessä on yleensä useita kuukausia kestävä ajanjakso, sillä lasta ei voi yhtäkkiä eikä valmistelematta siirtää paikasta toiseen. Tutustumisvaiheen aikana lapsen vanhemmat ja muut lapselle läheiset henkilöt tapaavat lapsen tulevat perhehoitajat.

Vastaanottolaitoksen työntekijät tai vastaanotto-perhe arvioivat kanssamme ajankohdan, jolloin lapsi on valmis siirtymään uuteen kotiinsa. Perhehoidon sosiaalityöntekijä, lapsen vanhemmat ja perhehoitajat sopivat tulevan yhteydenpidon määrästä ja toteutuksesta.

Lastensuojelu

Sijoituksen sosiaalityö
PL 8510
00099 Helsingin kaupunki
puh. 09 310 469 79

Sähköposti: lasten.perhehoito@hel.fi
www.hel.fi/perhehoito

 www.facebook.com/perhehoitohelsinki

